Turkish Studies Social Sciences

Volume 14 Issue 3, 2019, p. 865-880

DOI: 10.29228/TurkishStudies.22778

ISSN: 2667-5617

Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info / Makale Bilgisi

✍ *Received/Geliş:* 13.02.2019

✓ *Accepted/Kabul:* 10.06.2019

✍ *Report Dates/Rapor Tarihleri:* Referee 1 (28.03.2019)- Referee 2 (14.04.2019)

This article was checked by iThenticate.

“MEDYA PSİKOLOJİSİ” ODAĞINDA FATİH PORTAKAL İLE FOX ANA HABER’DE “YANLI OBJEKTİFLİK” KAVRAMI

Cihan OĞUZ*

ÖZ

Medya, haber akışı sırasında, kendi iç dinamikleriyle oluşturduğu ve biçimlendirdiği sürecin odak noktalarını belirler. Bu süreçte, seyircinin/okurun algı düzeyinin yükseltilmesi veya yönlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu iki kutup, aynı zamanda medyanın yol haritasını da tanımlamaktadır: Ana akım medya, genelde, iktidar ile muhalefet arasında belirli bir denge kurmaya çalışan yayın kuruluşlarından oluşmaktadır. Bu denge, olağan dışı dönemlerde genellikle iktidar lehine işlemeye başlar. Medya psikolojisi, tüm bu süreçleri kapsayan, yayıncı ile alıcı (seyirci/okur) arasındaki görünür veya görünmez duvarları inşa eden, dahası, gerçeği yeniden tasarlayan kurgusal bir hayatın üzerindeki/içindeki büyüteç durumundadır. O büyüteç, sadece toplumsal algıyı biçimlendiren bir işlev yüklenmez; aynı zamanda biçimlenmiş toplumsal algıyı yıkan bir güç konumuna da ulaşabilir. Medyada gerçek, sadece sunulan haber değil, o haberi kuşatan ve bazen de sunulamayan durumlardır. İşte o sunulamayan gerçeği yakalamak da önemli bir gazetecilik işidir. Medyadaki objektiflik tartışması tam da bu noktada önem kazanmaktadır. Medya kime karşı sorumludur? Bu sorumluluğun sınırı nerede biter? Gazeteciler bağımsız yayıncılığın sembolü müdür? Bu çalışmada, ana akım medya içinde farklı bir tarza sahip olan Fatih Portakal ile Fox Ana Haber, yanlı objektiflik kavramı odağında ele alınmış, 28 Ocak-30 Ocak tarihleri arasındaki 3 günlük ana haber bülteni, Teun van Dijk’in eleştirel söylem analizi modeli çerçevesinde irdelenmiştir. Çalışmada, agresif habercilik ve muhalif gazetecilik gibi kavramlar da yine Fox Ana Haber odağında tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Medya Psikolojisi, Yanlı Objektiflik, Medya, Ana Haber

* Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, E-posta: cihanoguz@yahoo.com

“BIASED OBJECTIVITY” CONCEPT IN FOX TV PRIME-TIME NEWS WITH FATİH PORTAKAL AT THE CORE OF “MEDIA PSYCHOLOGY”

ABSTRACT

The media determines the focal points of the process it creates and form with its own internal dynamics during the news flow. In this process, it is aimed to raise or direct the level of perception of the audience or reader. These two poles also define the road map of the media: The mainstream media is generally composed of broadcasters which try to establish a certain balance between power and opposition. This balance, in extraordinary periods, usually begins to operate in favor of governments. Media psychology is the magnifying glass on / within a fictional life that redefines the truth, constructing visible or invisible walls between the publisher and the receiver (audience / reader), covering all these processes. That magnifying glass does not merely impose a function that shapes social perception; it can also reach a position of power that destroys the formed social perception. The truth in the media is not only the news presented, but situations that surround it and sometimes cannot be presented. It is an important job of journalism to catch the truth that cannot be presented. The discussion of objectivity in the media becomes important at this point. Who is the media responsible for? Where does the limit of this responsibility end? Are journalists a symbol of independent publishing? In this study, Fox TV Prime-Time News with Fatih Portakal, which has a different style in mainstream media, has been discussed in the concept of biased objectivity. So, in this study, the 3-day main news bulletin between January 28 and January 30 was examined within the framework of Teun van Dijk's critical discourse analysis model. In the study, concepts such as aggressive journalism and opposition journalism were also discussed in Fox TV Prime-Time News.

STRUCTURED ABSTRACT

This study aimed to discuss the scope of TV journalism in media psychology, in the mainstream media in Turkey, which has a different style Fox TV Prime-Time News is discussed in the concept of objectivity sided focus. The 3-day main news bulletin between January 28 and January 30 was reviewed within the framework of Teun van Dijk's critical discourse analysis model. In the study, concepts such as aggressive journalism and opposition journalism were also discussed in Fox TV Prime-Time News.

Fox Turkey, News Corporation is a broadcast television channel in Turkey. It was founded on February 24th, 2007, after the name and broadcast rights of TGRT, the broadcasting company of İhlas Holding, which started broadcasting on April 22nd, 1993. Fox TV Prime-Time News bulletin Fatih Portakal, the anchorman every day of the week from September 2nd, 2013. And İsmail Küçükkaya presents the morning news of the channel.

The fact that Fatih Portakal presented the news in a unique way, and especially his refusal to speak about politics and developments in the economy, led Fox TV Prime-Time News to the top of the ratings. In an environment where even the abstracts or repetitions of the television series competed for the rating recordings, Fatih Portakal and Fox TV Prime-Time News took the lead in the top 5. Fox News has outperformed the main news bulletins of all channels in the media and has prime-time news its first position for a long time.

Fatih Portakal says at the beginning of each evening's bulletin: “Good evening. I'm Fatih Portakal. Welcome to Turkey's different main news bulletin.” Of course there are some features that distinguish Fox TV from other TV channels. Fox TV has a relatively free broadcasting approach than other television channels in the mainstream media because it is American-owned. This difference is particularly evident in the presentation of the main news and in the handling of the issues discussed.

In contrast to the aggressive reporting of TRT1 and Atv Ana Haber, and the moderate reporting policy of Star TV, Show TV and the Kanal D trio, Fox TV has a more aggressive, courageous and objective attitude. In Fox TV news bulletins, the opposition takes its share of the criticism, not only the government. Even though the channel is of American origin, US President Trump and his policies are being criticized for the sake of Turkish foreign policy. Fox News stands out among the channels for trying to make professional journalism, so it has to face the reactions of the political / social atmosphere.

Particular fluctuations were seen in Fox TV's understanding of journalism from time to time (full support to the foreign policy of the power, use of similar jargon in the anti-terrorism news, etc.) can be explained by non-media factors. In this sense, not only Fox TV, but all mainstream media and news channels follow a mandatory broadcasting policy depending on the social atmosphere.

Although it is considered within the mainstream media, it is very difficult to determine the category of Fatih Portakal and Fox TV Prime-Time News due to its obvious difference with other channels or to make a hypothesis about it. Thus, apart from all categorization, the term in “biased objectivity” can be mentioned as a different definition. Biased objectivity is to present the news impartially and objectively, not to conceal any details, but to highlight it by positive discrimination. Although perceived as a formal choice in appearance, biased objectivity is actually a reflection of the essence. It can be argued that using the concepts of bias and objectivity side by side contains an oxymoron; however, emphasizing public interest when defining journalism strengthens this thesis. As the origin of journalism lies in informing the public about the events, the steps to be taken in favor of the public as the subject of the issue will not be a contradiction in terms of objectivity.

During the three-day period, the first three news items of the channel were analyzed and Fatih Portakal's comments before and after the news were evaluated within the framework of critical discourse analysis. It holds an important place in the agenda of the three-day period in Turkey, Syria, “Survivability” and local elections discussion of

issues stand out, it has led to the concept of objectivity tested in more specific ways of supporters.

The style of Fox Haber is diametrically opposed to the spiral of media psychology, which is defined as perception management and is claimed to neutralize the masses.

Fatih Portakal's unique interpretations can no doubt be regarded as close to the definition of subjectivity. This is dependent on what you are looking at. If the dimension covered by subjectivity consists of only one eye, it could be true to accept this definition. But there is an unusual way of reporting the origin of Fox News. The basis of this origin is also found in the concept of biased objectivity. The secret of Fatih Portakal and Fox News is that they leave behind all the main news bulletins in the rating ranking. There is a strong ethical infrastructure in this journalistic approach that does not submit to any political / social pressure group.

This position defines a very important process for the history of Turkish television. With Kanal D TV switching from the Doğan Media Group to the Demirören Media Group, Fox News remained alone in the race. The fact that Fox News is able to maintain its origins despite all these handicaps and loneliness has left behind the other main news bulletins in the media gives positive signals about the future of the media and shows that freedom of the press has a lasting momentum in the society despite everything.

Keywords: Media Psychology, Biased Objektivity, Media, Prime-Time News

Giriş:

Medya, sahip olduğu teknolojik üstünlük ve var olan küresel konumuyla günümüzde etkinliğini ve gücünü sürdürmektedir. Bunda, ana akım medyanın kitlelere yönelik *sistemli* yayın politikası ile algı yönetimi, manipülasyon ve yönlendirme çabaları büyük rol oynamaktadır. Medyanın buradaki işlevi bir bakıma *görsel toplum mühendisliği* olarak da tanımlanabilir. Bu özelliğiyle medya, siyasetçilerin *toplumu dizaynetme* hedefine koşut bir görev yüklenmektedir. Zira kişileri toplumsallaştırmak ve güdülemek için hedef kitlenin algısını bilmek önemlidir. Algıyı yönetmek aslında iletişimi de yönetmektir (Gönenç, 2018: 59). Medya bu *kilit noktayı* keşfedeli uzun süre olmuştur. Çünkü insanlar gerçeklerden çok algılarına inanırlar (Baldini, 2000: 16). Medya da bu *zaafi* sonuna kadar kullanmaktadır.

Medyanın psikolojik gücü ve psikolojik işlevi sınır tanımaz bir boyutta şekillenmektedir: Medya bazen şefkatli bir anne, bazen otoriter bir baba, bazen şımarık bir çocuk, bazen de hafızasını yitirmiş bir büyükbaba kimliğine bürünmektedir. Toplumun “ortak benliği”ni oluşturma veya yönlendirme işlevi de medyanın üstüne kalmıştır. Çünkü ne siyaset ne muhalefet ne siyasi parti ve oluşumlar ne de sivil toplum kuruluşları medyanın cezbedici etkisine sahiptir. Aksine, anılan tüm bu erkler medya sayesinde toplumu etkilemekte, yönlendirmektedir. Tüm bu erkler var olmalarını ve güçlerini -bir bakıma- medyaya borçludur (Oğuz, 2018: 91). Medya psikolojisi olarak adlandırılan kavram, tam da bu çerçeveye uygun düşmektedir.

Türkiye’de ana akım medya olarak adlandırılan Star TV, Show TV, atv, TRT1 ve Kanal D bu sınıflamaya dâhil edilebilir. Söz konusu kanallar dışında Fox TV de ana akım medyayı temsil etmektedir. Ancak Fox TV’yi diğerlerinden ayıran bazı özellikler mevcuttur. Fox TV, Amerikan

sermayeli olduğu için ana akım medyada yer alan diğer televizyon kanallarına göre -nispeten- *daha özgür* bir yayıncılık anlayışına sahiptir. Bu farklılık, özellikle ana haberlerin sunumunda ve ele alınan konuların işlenişinde belirgin şekilde kendisini göstermektedir. Ana akım medya içinde yer alan kanallardan TRT1 ve atv Ana Haber *yayın politikası* olarak aynı düzlemde değerlendirilebilir. Star TV, Show TV ve Kanal D üçlüsü de birbirine benzer yayın politikaları izlemektedir.

Fox Ana Haber ise ana akım medyanın bu iki kolundan daha farklı bir yayın politikasına sahiptir. TRT1 ve atv Ana Haber’in “*agresif habercilik*”, Star TV, Show TV ve Kanal D üçlüsünün de “*ılımlı habercilik*” politikasının aksine, Fox Ana Haber daha atak, cesaretli ve objektif bir tutum sergilemektedir. Fox TV haber bültenlerinde sadece iktidar değil, muhalefet de eleştirilerden payını almaktadır. Hatta kanal Amerikan kökenli olmasına rağmen, Türk dış politikası söz konusu olduğunda ABD Başkanı Trump ve politikaları kıyasıya eleştirilmektedir. Ancak diğer televizyon kanallarındaki haberlerin standardizasyonunda rastlanan *içe çekilme* ve/veya *saldırganlaşma* haline karşılık Fox TV’nin sesini farklı şekilde yükseltmesi, *olağan bir gazetecilik refleksi* sayılması gerekirken, kavramsal tanımlama güçlüğü çekildiği için olsa gerek, “*muhafif habercilik*” gibi algılanmaktadır.

Fox TV’nin habercilik anlayışında zaman zaman görülen *kısmî dalgalanmalar* ise (iktidarın dış politikasına tam destek, terörle mücadele haberlerinde benzer jargonun kullanılması vb.) *medya dışı* etkenlerle açıklanabilir. Bu noktada sadece Fox TV değil, tüm ana akım medya ve haber kanalları *toplumsal atmosfere* bağlı olarak *metazori* bir yayın politikası izlemektedir. Bir gözleme göre, gazeteciler arasında siyasi paralellik ve partizanlık çok yaygındır. Gazete ve TV haberleri olgulardan ziyade yoruma dayalıdır. Basının hükümetlerin enstrümanı olması, parti veya hükümetlerin sözcülüğünü yapması gözle görülen bir pratiktir. Gazetecilikte profesyonelleşme yaygınlaşmadığı için, gazetecilik sanki siyasi bir aktivite olarak algılanmakta, bu da gazetecilik bağımsızlığını sınırlamaktadır (Arşan, 2008: 17). İşte sorunun kaynağı da bu noktada kendini göstermektedir: Fox Ana Haber, *profesyonel gazetecilik* yapmaya çalıştığı için kanallar arasında öne çıkmakta, dolayısıyla siyasal/toplumsal atmosferin tepkilerini göğüslemek zorunda kalmaktadır.

1. Türkiye’deki Ana Akım Medya İçinde Fox Ana Haber

Peki, Amerikan kökenli bir kanal olan Fox TV bu konuma nasıl ulaştı? Fox Broadcasting Company ya da Fox, ünlü medya devi Rupert Murdoch’un büyük hissedarı olduğu Fox Entertainment Group’a ait Amerikan televizyon kanalıdır. 26 Ekim 1986 tarihinde kurulmuştur. 2004 ile 2009 arasında, 18–49 yaş arası nüfusta en yüksek reytinge sahip olan televizyon kanalı olmuştur. 2007-2008 TV sezonunda, Fox, ev reytinglerine göre en popüler televizyon kanalı olarak belirlenmiştir. 2008-2009 sezonunda da CBS’ten sonra ikinci sırada yer almıştır.

Fox Broadcasting Company, Arjantin, Avustralya, Brezilya, Bulgaristan, Şili, Almanya, Japonya, Hindistan, İtalya, Meksika, Portekiz, Güney Amerika, Orta Amerika, Sırbistan, Güney Kore, İspanya ve Türkiye gibi ülkelerde birçok eğlence kanalını idare etmektedir. Kanalin adı, kardeş şirket olan 20th Century Fox’tan ve dolaylı olarak yapımcı William Fox’tan gelmektedir.

Fox Türkiye ise News Corporation’ın Türkiye’de yayın yapan televizyon kanalıdır. 22 Nisan 1993’te yayın hayatına başlayan İhlas Holding’in yayın kuruluşu olan TGRT’nin isim ve yayın haklarının devredilmesinden sonra, aynı frekans üzerine 24 Şubat 2007 tarihinde kurulmuştur (<http://www.hurriyet.com.tr/haberleri/fox-tv>, 06.02.2019). Fox TV Ana Haber bültenini 2 Eylül 2013’ten itibaren hafta içi her gün *anchorman* Fatih Portakal sunmaktadır. Kanalin sabah haberleri de, İsmail Küçükkaya’nın sunumuyla “İsmail Küçükkaya ile Çalar Saat” adıyla yayınlanmaktadır.

Fatih Portakal’ın haberleri kendine özgü bir üslupla sunması, özellikle siyasetle ilgili haberlerde ve ekonomiyle ilgili gelişmelerde sözünü sakınmaması, Fox Ana Haber’i reytinglerde üst sıralara taşımıştır. Unutulmamalıdır ki, bazı konuların haber medyasında aşırı yer alma nedenleri, büyük olasılıkla izleyici isteğinden çok *medya rekabeti* ile ilişkilidir (Onursoy, 2009: 142). Televizyon dizilerinin özet veya tekrarlarının bile reyting rekorları için yarıştığı bir ortamda, Fatih Portakal ile

Fox Ana Haber, dizilerin arasından sıyrılarak, ilk 5 sıraya oturmuştur. Örneğin, 5 Şubat 2019 tarihinde yapılan reyting ölçümlerinde, totalde “Kadın” dizisi birinci olurken, Fatih Portakal ile Fox Ana Haber ikinci, yine “Kadın” dizisinin özeti üçüncü olmuştur. Dördüncü sırada Survivor Türkiye Yunanistan, beşinci sırada Müge Anlı ile Tatlı Sert, altıncı sırada ise Can Feda (T.S.) yer almıştır (<https://www.cnnturk.com/magazin/rejting-sonuclari-5-subat-2019-sali>, 06.02.2019). Görüldüğü gibi, sıralamada hiçbir kanalın ana haber bülteni yoktur. Bir önceki gün, 4 Şubat 2019 günü yapılan reyting ölçümünde de Fox Ana Haber üçüncü olmuştur. İddialı dizilerin yarıştığı pazartesi akşamı yapılan ölçümlerde, “Söz” dizisi birinci, “Çukur” ikinci olmuştur. Fox Ana Haber kendi kanalındaki “Yasak Elma”yı ve tv8’in iddialı programı Survivor Türkiye Yunanistan’ı geride bırakmıştır (<https://www.cnnturk.com/magazin/rejting-sonuclari-4-subat-2019-pazartesi>, 06.02.2019). Aynı akşam ana akım medyada yer alan Show Ana Haber sekizinci, atv Ana Haber dokuzuncu, Buket Aydın’la Kanal D Haber ise 12. sırada yer alabilmiştir. Fox Ana Haber, reyting sıralamasında tüm rakiplerinin önünde yer almaktadır.

Ana akım medyanın habercilik anlayışında *kronikleşmiş* bir yapının bulunduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Zira medyada sunulan haberin veriliş sırası, şekli, süresi gibi faktörler dahi izleyici, dinleyici, okur kitlesine tutum geliştirmektedir. Bu anlamda gerek medya kamuoyundan, gerekse kamuoyu medyadan önemli derece etkilenmektedir. Medya bu işlevi politik aktörlerin egemen ideolojilerini yeniden üretmek için kullanmaktadır. Bu sebepten politika ve medya işbirliği içerisinde çalışmaktadır (Güneş, 2014: 4). Bu doğrultuda, editoryal süreçte nelerin/nasıl yayınlanacağına karar verme aşamasında gazetecinin, televizyon bağlamında muhabirin, “özel gözlükleri” vardır ve bunlarla bazı şeyleri görürken, bazılarını görmezler; ve gördükleri şeyleri de belli bir tarzda görürler. Bir ayıklama yapar ve ayıklanmış olan şeyi belli bir tarzda kurarlar (Bourdieu, 2007: 24). Editör, şartlara göre haberleri rafa kaldıran ya da sümenaltı eden, insanları, kurumları gerçeklerin sorunlarından koruyan bir güvenlik tıkaçıdır (Kılıç, 2003: 69). Bu anlamda *tek tip* habercilik tehlikesi kendisini hissettirmektedir.

2. Agresif ve Muhalif Habercilik mi, “Yanlı Objektiflik” mi?

Ana akım medya kapsamında değerlendirilse de, diğer kanallarla olan *bariz* farklılığı nedeniyle Fatih Portakal ile Fox Ana Haber’in hangi *kategoriye* girdiğini tespit etmek veya buna ilişkin bir hipotezde bulunmak oldukça güçtür. Fox Ana Haber’i “agresif habercilik” kapsamına almak yeterli bir tanımlama olmayacaktır. Zira agresif habercilikte, sunucu “provokatif” bir iş yapmakta; kamuoyunu bilgilendirirken, bir yandan da sorunların çözümü konusunda hükümetleri (iktidarları), hatta muhalefeti uyarmaktadır. Fox Ana Haber görünürde bu tanımlamaya uymaktadır. Ancak agresif haberciliğin bir başka özelliği de, reyting yarışında öne geçmek için farklı bir *tarz* ve *üslûp* taşımasıdır. Bu tarz ve üslûp, geleneksel habercilik anlayışındaki *kırılmanın* bir yansımasıdır: Bu kırılma, habere “takla attırmak” veya “sansasyonel yayıncılık”tan çok daha farklı bir reflekse işaret etmektedir. Agresif habercilikte, sadece olayları ve gelişmeleri interaktif şekilde kamuoyuna aktarmak değil, bunu *nasıl* yaptığını göstermek de önemlidir. Yani olayda biçimsel bir müdahalecilik rol oynamaktadır. Örneğin Show Ana Haber bu tanımlamaya uymaktadır. Ancak bu tanım Fox Ana Haber’in tarzına ters düşmektedir. Çünkü Fox Ana Haber için bir haberin *içeriği*, veriliş *tarzından* daha çok önem taşımaktadır.

Fox Ana Haber’i “muhalif habercilik” kategorisine sokmak da *zorlama* bir değerlendirme olacaktır. Kuşkusuz ki hiçbir kanalın söyleyemediğini söylemek *tarihe not düşülmesi* açısından sosyolojik bir değer taşır; ancak muhalif olmanın koşullarından biri de *gerçeği* -olumlu veya olumsuz- *tahrif* etmektir. Muhalif haberci için, hedef seçtiği odak, çevre veya iktidar *aleyhine* yaptığı yayının gerçeği ne derece yansıttığı değil, o haberin ne kadar etkili olacağı önem taşımaktadır. Bu açıdan Fox Ana Haber’i bu kategoriye hapsetmek haksızlık olacaktır.

Objektif haberciliğin ölçütleri, a) Bir sorunun farklı yönlerini sunarken dengeli ve tarafsız olma, b) Haber yazarken kesinliğe ve realizme uyma, c) Haberde tüm ana geçerli noktaları sunma, d)

Yorum ile olguları birbirinden ayırma, fakat fikri geçerli olarak kabul etme, e) Yazarın (sunucunun) kendi tutumu, yorumu veya katılımının etkisini azaltma, f) Aykırı, yanlı olma ve hınç alma amaçlarından kaçınma olarak sıralanmaktadır (Tokgöz, 2017: 428). Bu altı ölçüt içinde Fox Ana Haber’in yayın politikasına ters düşen tek madde, “Yazarın (sunucunun) kendi tutumu, yorumu veya katılımının etkisini azaltma” maddesidir. Zira anchorman Fatih Portakal, tam tersine, hemen her haberin ardından mutlaka yorum veya değerlendirme yapmaktadır. O halde, tüm bu kategorilendirmelerin dışında, farklı bir tanımlama olarak *yanlı objektiflik* kavramından söz edilebilir. Yanlı objektiflik, haberi tarafsız ve nesnel sunmak, hiçbir ayrıntıyı gizlememek, ancak o haberi “pozitif ayrımcılık” yaparak öne çıkarmaktır. Görünürde *biçimsel bir tercih* gibi algılansa da, aslında yanlı objektiflik, *özü* güçlendirmek ve vurgulamak için yapılan bir reflektir. “Yanlılık” ve “objektiflik” kavramlarını yan yana kullanmanın bir *oksimoron* barındırdığı iddia edilebilir; ancak haberciliği tanımlarken “kamu yararı” vurgusu yapılması bu tezi güçlendirmektedir. Haberciliğin kökeninde “halkı olaylar konusunda doğru bilgilendirmek” yattığına göre, konunun *muhabatı* olan halk lehine atılacak adımlar objektiflik açısından bir çelişki oluşturmayacaktır.

İletişimcilerin çoğuna göre, yansız ve değer yargısı taşımayan bir enformasyonun varlığı mümkün değildir. Enformasyon sözcüğü her anlamıyla bir gücü temsil etmektedir ve böyle bir gücün yansız olması düşünülemez. Haberlerdeki her sözcük, her kavram, her tümce, her paragraf, her konu ve her resim belli bir anlam taşır (Erdoğan ve Alemdar 1990: 57). Gazeteci nesnel olamaz, çünkü gazeteciliğin nesnel olabilmesi, bir eylem biçimindeki olayın, haber olarak aktarılmasından önce, bozulamayacak biçimde yorumlanmış olmasını gerektirir. Haber aktarımı yorumlama sürecindeki bir uğraktır ve seçilen özgül yorum gazetecilerin ve okuyucuların ufukları gereğince yanlıdır. Bir haberi, gerçekleri çarpıttığı için eleştirmek tutarlı olmaz, çünkü en iyi yorum bile gerçekliği çarpıtmak zorundadır (Edgar, 1998: 141-149). Genel kaniya rağmen, bir *mit* gibi görünse de, yanlı objektifliğin bu yargıları biraz olsun yumuşattığı söylenebilir. Burada gözden kaçan *nüans* şudur: Eleştirel tarz hiçbir zaman objektiflikle çelişmez. Aksine, nesnelliği engelleyen olguların ve tercihlerin önlenmesinde eleştirelilik kilit rol oynamaktadır. Sonuçta, gazeteciler, geleneksel olarak, temel amacı vatandaşlara özgür iradelerini kullanmaları için ihtiyaç duydukları bilgileri sağlamak olan kamusal alanın *güçlü üyeleri*ni temsil ederler. Kişinin kendi dünya görüşlerini destekleyen mesajların, fikrin karşıtı olan bilgilerden daha nesnel olduğuna inanmakla, nesnellik öznel inançların bir işlevi haline gelir (Mothes, 2016: 2-9). Belki de sorun, “doğruluk” anlayışının en zorunlu *etik standartlardan* biri haline geldiği zaman çözülecektir. (Kim & Kelly, 2010: 24). Medyanın *kendi iç sorunu* gibi gözükse de, aslında olayın kökeninde *toplumsal atmosferin* doğrudan etkisi yatmaktadır.

Bu durumda, Fox Ana Haber’in medya dünyasında *özgün* bir konumda olduğu söylenebilir. Ancak buradaki özgünlük, gazeteciliğin (haberciliğin) *evrensel anlamda* tanımladığı bir özgün olma hali değildir; Türkiye’ye özgü bir *farklı olma* durumudur. Fox Ana Haber, *olabildiğince* objektif olmaya çabalayan, iktidar-muhalefet *dengesini* titizlikle gözetken, medya sahibinin ekonomik çıkarlarını önde tutmayan, tüm bu nedenlerle de *bağımsız* refleks gösteren bir bülten sunmaktadır. Bu bağımsız refleks sayesinde ki, Fox Ana Haber diğer ana akım kanallardaki haber bültenlerinden bir adım öne çıkmıştır. Başarının sırrı “yanlı objektiflik”te yatmaktadır.

3. Fox TV Ana Haber Bülteninde Yayınlanan Haberlerin Söylem Analizi

Fatih Portakal ile Fox Ana Haber’in yayın politikasını irdelemek amacıyla, 28 Ocak-30 Ocak tarihleri arasındaki 3 günlük ana haber bülteni, Teun van Dijk’in eleştirel söylem analizi modeli çerçevesinde irdelenmiştir. Çalışmada, kanalın gündemin ön sıralarında yer alan ilk üç haberi ele alınarak, anchorman Fatih Portakal’ın haber öncesi ve sonrası yaptığı yorumlar eleştirel söylem analizi çerçevesinde ele alınmıştır.

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı, “Televizyon haberleri, kitle iletişim araçlarının yapısal yanlılığından ötürü, tarafsız ve nesnel değildir” şeklinde kurulmuş araştırma hipotezi karşısında, medya psikolojisi odağında “yanlı objektiflik” kavramından yola çıkarak, karşı-tez sunmaktır.

Fox TV Ana Haber’i ana akım medyada belirli bir şablona oturtmak zordur. Bunda, ana akım medyada yer alan diğer TV kanallarının tutumu rol oynamaktadır. Yani diğer ana haber bültenlerinin belirli bir şablona oturmuş olması, Fox Ana Haber’in ise bu kapsam dışında kalması, dolaylı olarak Fox TV’yi diğerlerinden *farklı* kılmaktadır. Özetle; Fox TV Ana Haber’in *koordinatlarını* belirleyen gerçekliği, diğer TV kanallarındaki ana haber bültenlerinin *sınırları* çizmektedir.

Elbette bu durum Türk Medyası için yeni ve özgün bir aşamaya işaret etmektedir. Bu çalışma da, Fox TV Ana Haber’in ana akım medya içindeki konumunu ve düzeyini belirlemeyi; “yanlı objektiflik” kavramı çerçevesinde bu gerçekliği saptamayı amaçlamaktadır.

3.2. Araştırma Hipotezi

Fox TV Ana Haber, olaylara ve gelişmelere “yanlı objektiflik” çerçevesinden bakmaktadır. Haberlerde ve yorumlarda kullanılan argümanlar bu hipotezi desteklemektedir.

3.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada kısmen içerik analizi, ağırlıklı olarak da Teun A. van Dijk modeli eleştirel söylem analizi kullanılacaktır. Kısmen içerik analizi kullanılırken, örnek olay incelemesinin nesnesi olarak seçilen haberlerin nicel unsurlarının belirlenip tablolştırılmasından; van Dijk modeli söylem analizi kullanılırken de, söz konusu haberlerin deşifre metinlerinde, “yanlı objektiflik” kavramının varlığını kuvvetlendiren ifadeler ve yorumlardan yararlanılacaktır.

Van Dijk’in haber söylemini bir bütün olarak ele almasının nedeni, ideolojik olanın gözden kaçırılmamasıdır. Dijk, aynı zamanda haber söyleminin yerleşmiş yapılarının bir eleştirisini de dile getirmektedir:

“Dünyada cereyan eden olayların çoğu hakkında bilgi edinimi ve kanaat oluşumu büyük ölçüde, milyonlarca kişinin paylaştığı basın ve televizyondaki haber söylemine dayanır. Muhtemelen başka hiçbir söylem tipi bu kadar çok insan tarafından aşağı yukarı aynı anda paylaşılmaz ve okunmaz. Bundan ötürü haber söyleminin güç potansiyeli devasa olup, haber şemalarının, başlıklarının ve üslubunun yakından incelenmesinin siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel iktidarın uygulanımını ve bu uygulanımı destekleyen ideolojilerin iletişimini ve edinimini anlamak açısından hayati bir önemi vardır” (Dijk, 2005: 353).

Van Dijk’in haber söyleminin analizi için ortaya koyduğu modelde, haberler makro ve mikro yapılar olmak üzere ikiye ayrılır. Makro yapıyı, tematik ve şematik çözümleme olarak ikiye ayıran van Dijk, tematik çözümlemeye, üst başlık, başlık, alt başlık, spot ve haber girişlerini incelemektedir. Şematik çözümleme ise durum ve yorum bölümlerinden oluşmaktadır. Bu çalışmada, kısmen tematik çözümleme, ağırlıklı olarak da şematik çözümleme yer almaktadır.

3.4. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Evreni

Çalışma, Fox TV Ana Haber’in 28-30 Ocak 2019 tarihleri arasındaki ana haber bültenlerindeki ilk üç haberi kapsamaktadır.

3.5. Araştırmanın bulguları ve değerlendirilmesi

Bu bölümde, Fox Ana Haber bülteninde anchorman Fatih Portakal’ın sunumu sırasındaki eleştirel ifadelere ve yorumlara yönelik içerik ve söylem analizi sonuçları paylaşarak, hipoteze konu

bulgularla karşılaştırılmış; elde edilen veriler anlamlandırılarak yorumlanmış ve tüm bunlar “yanlı objektiflik” kavramı ışığında değerlendirilmiştir.

Ele alınan üç günlük dönemde, Türkiye’nin gündeminde önemli yer tutan Suriye, beka tartışması ve yerel seçimler konusunun öne çıkması, yanlı objektiflik kavramının daha belirgin şekilde sınanmasını sağlamıştır.

4. Fox Ana Haber’de 28 Ocak 2019 Pazartesi günü Yayınlanan İlk 3 Haberin Söylem Analizi

Fatih Portakal ile Fox Ana Haber hafta içi her gün saat 19.00’da yayınlanmaktadır. Bülten süresi reklamlarla birlikte 1 saate yaklaşmaktadır. Fatih Portakal, her akşam bültenin açılışında, “**İyi akşamlar. Ben Fatih Portakal. Türkiye’nin en farklı ana haber bültenine hoş geldiniz**” demektedir. Ardından, o günün sloganı olan “Tabela”yı açıklamaktadır. Tabela, “#belgeşart”, “#hertelden” vb. o günkü gündeme uygun seçilmiş bir veya iki kelimeden oluşmaktadır ve bülten boyunca ekranın sağ alt köşesinde yer almaktadır.

28 Ocak 2019 Pazartesi – Birinci Haber

Başlık: Erdoğan: Yakında Orası Huzura Kavuşturulacak

Alt Başlık: Erdoğan: Fırat’ın Doğusunu Çok Yakında Huzura Kavuşturacağız

Anchorman Fatih Portakal, “Önce Suriye meselesiyle gideceğiz” sözleriyle ilk haberi anons ettikten sonra, uzunca bir kam-speaker (kapak) okumaktadır. Haberin ardından da yine yorum yapmaktadır.

Tablo 1: Erdoğan: “Yakında Orası Huzura Kavuşturulacak” Başlıklı Haber

Fatih Portakal’ın anonsu	Fatih Portakal’ın haber sonrası yorumu
Sayın Erdoğan. “Yakında orası...” dedi. “Orası” dediği Fırat’ın doğusu, “huzura kavuşturulacak.” Ama altını doldurmak gerekiyor tabii bunun, nasıl huzura kavuşturulacağının. Ha, bu arada stratejik ortak dediğimiz, müttefik dediğimiz, ama her ortamda Türkiye’yi eleştiren arkadan hançerlemeye çalışan bir ülke, Amerika Birleşik Devletleri’nden bahsediyorum, 600 asker gönderdi Suriye’ye. Neden diyeceksiniz. Neden 600 asker gönderdi? Bu neyin nesi? Çekilmek isteyen bir ülke var çünkü orada. Amerikan askerler var. Bu nedir diye soracağız. Cevabını bilebildiğimiz kadar sizlerle paylaşacağız.	Amerika’nın planı, bir güvenli bölge oluşturmak, Türkiye’yi yapacağı operasyon için mümkün olduğunca erteletmesini sağlamak. Bunun için uğraşılıyor. Neden? Terör örgütü diyemediği için PYD ve YPG’ye, Kürtler diyerek, genelleme yaparak orayı onlara bir koruma şemsiyesi, yani PYD’ye bir koruma şemsiyesi sağlamak için bunu yapıyor. Türkiye ‘Sana süre vereceğiz’ diyor Amerika’ya, bu arada çekilecek mi çekilmeyecek mi, onu da göreceğiz. Ama işin en tuhaf tarafı ne, biliyor musunuz? Terör örgütüne yardım yaptığını bildiğiniz halde, bunu bugün sayın Cumhurbaşkanının dile getirdiği gibi dillendirdiğiniz halde, ki destek veriyor, silah yardımı yapıyor, binlerce TIR... Ki, o ülkeyi müttefik olarak görebiliyorsunuz. İşte bu da güçten kaynaklanıyor. Ekonomik güçten kaynaklanıyor. Ekonomik güç zaten her şeyi belirleyici oluyor. Ve biliyorsunuz, ortağınızın, yol arkadaşınızın nasıl tıynetle olduğunu. Amerika Birleşik Devletleri yönetiminden bahsediyorum.

Fatih Portakal, Türkiye’nin Suriye operasyonundan bahsederken, Amerika Birleşik Devletleri’ne yönelik eleştirilerde bulunmakta, bu ülkeyi PKK’nın Suriye kolu olarak nitelendirdiği PYD ve YPG’ye destek vermekle suçlamaktadır. Fox TV’nin Amerikan menşeli bir kanal olduğu göz önüne alınacak olursa, Portakal’ın bu yorumunun hayli cesur bir çıkış olduğunu kabul etmek gerekir.

28 Ocak 2019 Pazartesi – İkinci Haber

Başlık: Hâlâ Tartışıyorlar: ‘BEKA’

Alt Başlık: Siyasette Beka Tartışması Alevlendi

Tablo 2: Siyasette Beka Tartışması Alevlendi

Fatih Portakal’ın anonsu	Fatih Portakal’ın haber sonrası yorumları
Ve ülkeye dönüp baktığımızda, bir tartışma var. Bu tartışmayı bir 10 gündür biz yaşıyoruz: Beka tartışması. Önce Devlet Bahçeli ile başlamıştı, daha sonra Muharrem İnce devreye girdi. Karşılıklı hakaretleşmeler oldu. Daha sonra tekrar Devlet Bahçeli Muharrem İnce’ye cevap verdi. Beka tartışması, iktidar partisinden de devreye girmesiyle, daha da büyüdü.	Zannedersem, zaten bunu tahmin edebiliyorduk aslında, iktidar partisi ve ortağı MHP’nin hangi stratejiyle gideceklerini... Çünkü ülkede ağır bir ekonomik sıkıntı var. Bu ekonomik sıkıntıyı ikinci dereceye atabilmek için, yani daha sonra konuşulabilmesi için, bir başka sorun öne çıkarmak gerekiyor: Türkiye’nin bekası sorunu. İyi de, bu duruma getiren kim? Böyle bir beka sorunu yaşıyorsak eğer, bu duruma getiren kimdir? Sorumlu yönetenler değildir de, kimdir? Bu soruyu sormak gerekiyor şimdi. Seçime gidiyoruz, işte iktidar partisi diyor ya, beka sorunu. Ama bundan sonraki her seçimde bu böyle olacak gibi görünüyor. Beka... Ve bakın, bu seçim belki de beka ile geçim arasında bir tartışmanın yaşanmasına neden olacak. İktidar partisi, daha doğrusu Cumhur İttifakı böyle söylerken, diğer tarafta karşısındaki Millet İttifakı da geçim demeye başlayacak. İşte böyle iki kavram arasında gidip gelen bir tartışma göreceğiz önümüzdeki günlerde.

İkinci haberin anonsunda, Fatih Portakal hiçbir yorum yapmadan sadece “Beka” konusundaki tartışmaya pas atmaktadır. Ancak haberin VTR’si yayınlandıktan sonra yaptığı yorumda, eleştiri oklarını “Cumhur İttifakı”nı oluşturan iktidar partisi AK Parti ile ortağı MHP’ye yöneltmektedir. Cumhur İttifakı’nın, ekonomik sıkıntıları ikinci dereceye atabilmek için “Türkiye’nin bekası” sorununu öne çıkardığını ileri sürmektedir.

28 Ocak 2019 Pazartesi – Üçüncü Haber

Başlık: “Fedakârlığımız Hiçbir Parti Lehine değildir”

Alt Başlık: HDP İstanbul, İzmir ve Adana’da Aday Çıkarmayacak

Tablo 3: HDP İstanbul, İzmir ve Adana’da Aday Çıkarmayacak

Fatih Portakal’ın anonsu	Fatih Portakal’ın haber sonrası yorumları
Diğer parti, işte bakınız, yani herkesin, herkesin demeyeyim ama siyasilere sakıncalı olarak gördüğü bir partiden bahsediyorum. HDP’den. Esas konu bu zaten. HDP, geçtiğimiz yıllarda ve o çizgisini değiştirmeden yürüten, nedir o çizgi, terör örgütü PKK ile arasına şu duvarı örememesi... ‘Türkiye’nin partisi olacağız’ denildi, ancak bölgesel bir parti olmanın da dışına çıkamadı açıkçası. Ve onlar da aday tanıtımını yapıyorlar, yaptılar ve Pazar günü de açıkladılar. Bildiğimiz kadarıyla, şu an için, İstanbul, İzmir, Adana’da aday göstermiyorlar. Ve Parti Sözcüsü’nün bir açıklaması var, ‘Neden göstermiyorlar’ın karşılığına gelecek bir açıklama: ‘Fedakârlığımız hiçbir parti lehine değildir’ açıklaması.	Fatih Portakal, bu haberden sonra herhangi bir yorum yapmadan sıradaki habere girdi.

Fatih Portakal, bültenin üçüncü haberinde, HDP’nin İstanbul, İzmir ve Adana gibi büyük kentlerden aday çıkarmayacağını anons ederken, “HDP, geçtiğimiz yıllarda ve o çizgisini değiştirmeden yürüten, nedir o çizgi, terör örgütü PKK ile arasına şu duvarı örememesi...

‘Türkiye’nin partisi olacağız’ denildi, ancak bölgesel bir parti olmanın da dışına çıkamadı açıkçası” sözleriyle, bu partiyi de eleştirmektedir.

29 Ocak 2019 Salı – Birinci Haber

Başlık: “Beka” Tartışması...

Alt Başlık: Siyasette Beka Tartışması

Tablo 4: Siyasette Beka Tartışması

Fatih Portakal’ın anonsu	Fatih Portakal’ın haber sonrası yorumları
Bekayı biz 10 gündür tartışıyoruz. Beka ne demek? Bir ülkenin varlığı. Bir ülkenin mevcudiyetini devam ettirmesi beka, geleceği. Şimdi bu tartışma bir siyasetçinin sözüyle başladı: Devlet Bahçeli’nin. Devlet Bahçeli’nin sözüne bir başka siyasetçi cevap verdi, Muharrem İnce. Muharrem İnce ile Devlet Bahçeli karşılıklı olarak beka üzerinden tartışmaya devam ederken, bu kez başka bir siyasetçi girdi, Recep Tayyip Erdoğan. Diğer taraftan, bu üçü tartışırken, bir dördüncüsü fikrini söyledi. Tabii ki söyleyebilir, siyasetçi, Temel Karamollaoğlu. Olmadı, yetmedi; tabii ki herkes fikrini söyleyecek, Sezai Temelli, HDP’li devreye girdi. Peki, diyeceksiniz ki ‘İyi Parti yok mu?’ Meral hanım, o da bugün konuştu. Bu beka üzerinden yapılan tartışmaya farklı bir noktadan, farklı bir pencereden baktı. Cumkur İttifakı’nı kastederek, ‘İstanbul ve Ankara’yı kaybedecekler. Bütün dertleri o’ iddiasında bulundu.	Yani şimdi bu İsmet Yılmaz’ın sözleri aslına bakacak olursanız, günümüz siyasetçisinin de geçmişten çok fazla farklı olmadığını gösteriyor. Hepsini için değil tabii. Hepsini kastetmiyorum. Kimileri için. İşte o kimileri içinde İsmet Yılmaz şu anda birinci sırada. Yapmış olduğu açıklamayla. Dün de söyledim, bugün de söylüyorum: Lütfen vicdanınızı ve aklınızı kimselere teslim etmeyiniz. Ve aklımızı ve vicdanımızı hepimiz kendi irademizle kullanalım. Ne bir siyasetçi buna karışsın, ne dışarıdan üçüncü bir kişi buna müdahale etsin, ne tarikatlar, ne cemaatler vs. Lütfen, aklımızı ve vicdanımızı, biz olarak konuşayım, kimselere teslim etmeyelim. Bir başkasının iradesine hiç bırakmayalım. Ve mutlaka sandığa gidelim, Hangi partiden, hangi görüşten olursanız olun, sandığa gidip mutlaka ve mutlaka oyunuzu kullanın. Hür iradenizle. Kimsenin etkisinde kalmadan.” Oradan alıp devam edeyim. Elif Çakır. Elif Hanım’ın bugün yazısı var, muhafazakâr bir yazar. Diyor ki bakın: “Dinin siyasete alet edilmesinin geldiği vahamet konusunda sözü Diyanet İşleri eski Başkanı Ali Bardakoğlu’na vermek istiyorum. Zira ikaz niteliğindeki şu sözleri oldukça kıymetlidir.” Geçmişten alıntı yapmış. İsmet Yılmaz örneğinden yola çıkarak bu alıntıyı paylaşıyorum: “Din-siyaset ve din-ticaret ilişkisine bir sınır getirilmeli. Dini her işe koşuyoruz. Dini duyguları her alanda geçer ölçü yapıyoruz. Sonunda din yoruluyor, din algısı tahrip oluyor” diyor Elif Hanım.

Fatih Portakal, haberin anonsunu herhangi bir eleştiride bulunmadan objektif şekilde yapmıştır. Ancak haberin ardından yaptığı yorumda, AK Parti’li eski Milli Savunma Bakanı İsmet Yılmaz’ın, partisinin Sivas Belediye Başkan Adayı Hilmi Bilgin’e oy isterken, “Hilmi Bey’e vereceğiniz destek, yarın ruzu mahşerde yine sizin beraat belgelerinizden biri olacak” sözlerine ve ardından meydana gelen tartışmalara dikkat çekmiştir. Bu eleştirileri sıralarken de, “Lütfen, aklımızı ve vicdanımızı, biz olarak konuşayım, kimselere teslim etmeyelim. Bir başkasının iradesine hiç bırakmayalım” demiştir.

29 Ocak 2019 Salı – İkinci Haber

Başlık: Erdoğan-CHP Atışması

Alt Başlık: Her Telden

Tablo 5: Her Telden

Fatih Portakal'ın anonsu	Fatih Portakal'ın haber sonrası yorumları
Bu haber de iki parti. Biri iktidar partisi, diğeri anamuhalefet partisi. Şimdi, çok konu var tartıştıkları. Ve ağırlıklı olarak da Sayın Erdoğan'ı göreceksiniz. Ona cevap veren Faik Öztürk'ü göreceksiniz, CHP Sözcüsü. Artık hangi konuyu başlığa çıkaralım diye düşündük, öyle bir başlık çok olduğu için, çıkarmadık. Her telden eleştiri var.	Cumhurbaşkanı'nın son cümlesi önemli. Eğer bir sıkıntı olacak olursa sandık başında partiler aleyhine, bunun (suçu) seçimde değil, sandık görevlilerinde değil, partililerin yetkililerindedir veya partilerin işlevselliğindedir demek istiyor. Ancak dikkat edecek olursanız, yine bir hedefe koymak, yine -gördüğümüz kadarıyla- birileriyle münakaşa içerisinde olan iktidar partisi, seçim yaklaştıkça bunu tekrar ısıtıyor. Bakın dün vatandaşlar vardı. 'Artık bu ağır dilden, hakaret dolu dilden yorulduk' diyordu vatandaşlar. Bir değişiklik yapınız lütfen. Bu seçim için, en azından yerel seçim için. Ve sakın bir dille, geçmişi karıştırmadan, çünkü geçmişi karıştıran her parti bir şey çıkaracak. Oradan tartışma olacak. Bu bir şey kazandırmıyor. Sadece geriliyor. Ha, bunları biliyoruz siyaseten yapıyorsunuz. Bugün için yapıyorsunuz, yarın unutabilirsiniz. Yapmayınız. İnsanlar yoruluyorlar. İnsanlar bitkinleşiyorlar ve toplumda karşılığı bunun ağır bir kutuplaşma oluyor.

Fatih Portakal, haberi anons ederken herhangi bir yorum ve eleştiride bulunmamıştır. Ancak haberin ardından yaptığı yorumda, iktidara da, anamuhalefete de uyarılar ve eleştiriler yapmış, "...dikkat edecek olursanız, yine bir hedefe koymak, yine -gördüğümüz kadarıyla- birileriyle münakaşa içerisinde olan iktidar partisi, seçim yaklaştıkça bunu tekrar ısıtıyor. Bakın dün vatandaşlar vardı. 'Artık bu ağır dilden, hakaret dolu dilden yorulduk' diyordu vatandaşlar. Bir değişiklik yapınız lütfen" demiş, ardından da, "Yapmayınız. İnsanlar yoruluyorlar. İnsanlar bitkinleşiyorlar ve toplumda karşılığı bunun ağır bir kutuplaşma oluyor" diye de eklemiştir.

29 Ocak 2019 Salı – Üçüncü Haber

Başlık: Bahçeli'nin ABD Başkanı Trump'a tepkisi

Alt Başlık: Bahçeli Madura Tartışmasında CHP'ye Yüklendi

Tablo 6: Bahçeli Madura Tartışmasında CHP'ye Yüklendi

Fatih Portakal'ın anonsu	Fatih Portakal'ın haber sonrası yorumu
Bu söz önümüzdeki günlerde nasıl yankılanacak? Devlet Bahçeli'nin sözü. Sözü hepsini alamadık, söz çünkü uzun. Bir yere kadar aldık, daha sonra üç nokta koyduk, kendisi devamını getirecek. Şimdi, buna tepkiler de geldi. Enteresandır, bu cümlemin içine anamuhalefet partisini nedense oturturdu. Bilmiyoruz nedenini. Ve böyle bir cümle kurdu: "Trump sabah kalktı; baktı ki hava bulutlu, şiddetli hortumlar var. Onun tesiri altında kaldı. Twit'in başına geçti..." Acaba sizce bu sözün devamı nasıl gelmiştir?	Ve geldik bugün bu konuyla ilgili yazan yazarlar var mı. Var. Her cenahta var. Birçok gazetede de bu konuda yazılmış, Madura olayıyla ilgili. Kemal Öztürk'ün yazısı dikkatimi çekti, paylaşmak istiyorum sizinle. Tespitleri de yabana atılacak tespitler değil. Benzer görüşlere sahibim. Uzun bir yazı. Bir alıntı yaptım: "Tıpkı İran konusunda olduğu gibi, içişlerine karışmadan, içselleştirmeden, mesafemizi koruyarak, ABD'nin yaptığı şeyin büyük bir yanlış olduğunu yüksek sesle söylesek daha doğru olmaz mı?" Neden diye soruyorsunuz, yazar cevabını veriyor: "ABD'nin bu ülkede yapmaya çalıştığı darbenin, bize yapmak istediği darbeye mekanik açıdan aynı olması başka bir konu; bizim ülke olarak kendimizi Venezüela ile eşitlemesi, özdeşleştirmesi, içselleştirmesi başka bir konudur. İkincisi yanlıştır. Venezüela'daki hiçbir yanlış uygulamayı, antidemokratik yöntemleri ve yozlaşmayı onaylayamayız. Ancak 'Hepimiz Madura'yız' demek bunları onaylamak anlamına gelir" ki, diğer taraftan yine tek adam yönetiminin olduğu bir Madura'dan bahsediyoruz, ama bir ABD darbesini de kabul etmek mümkün değil. Bir emperyalistin, yani iki kötüyü karşılaştıramıyorsunuz. Venezüela halkı verecek. Türkiye burada taraf olma gereğini duydu. Evet ama, Kemal Öztürk'ün de dediği gibi, emperyalizme karşı, emperyalizmin yaptığı darbelere karşı

	yüksek sesle haykırmak, dünyada haykırmak en önemli görevlerimizden biri olması gerekiyor, böyle olaylar karşısında. Diğer taraftan da, Madura’nın ülkesinde de nasıl bir yönetim sergilediğini de ortaya koymak gerekiyor.

Fatih Portakal, bu haberde yine ABD’yi sert sözlerle eleştirmektedir. Gazeteci Kemal Öztürk’ün köşe yazısındaki satırlara dikkat çekerek, örtülü şekilde iktidar partisi ile MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli’yi eleştirmektedir. Portakal, “Ancak ‘Hepimiz Madura’yız’ demek bunları onaylamak anlamına gelir” ki, diğer taraftan yine tek adam yönetiminin olduğu bir Madura’dan bahsediyoruz, ama bir ABD darbesini de kabul etmek mümkün değil. Bir emperyalistin, yani iki kötüyü karşılaştıramıyorsunuz. Venezüela halkı verecek. Türkiye burada taraf olma gereğini duydu. Evet ama, Kemal Öztürk’ün de dediği gibi, emperyalizme karşı, emperyalizmin yaptığı darbelere karşı yüksek sesle haykırmak, dünyada haykırmak en önemli görevlerimizden biri olması gerekiyor, böyle olaylar karşısında. Diğer taraftan da, Madura’nın ülkesinde de nasıl bir yönetim sergilediğini de ortaya koymak gerekiyor” diyerek, Trump’a karşı Madura’yı savunmanın doğru olmadığını belirtmektedir.

30 Ocak 2019 Çarşamba – Birinci Haber

Başlık: Gayrimeşru İlişki

Alt başlık: Trump Terör Örgütü Elebaşısıyla Görüştü

Tablo 7: Trump Terör Örgütü Elebaşısıyla Görüştü

Fatih Portakal’ın Anonsu	Fatih Portakal’ın haber sonrası yorumları
Önce Suriye diyeceğiz. Valla bu ABD yönetimine hiç güven olmaz. Hiç güven olmayacağını zaten şu fotoğraf karesiyle de kendileri gösterdiler. Ha. Diğerlerine güven olur mu, olmaz onu tartışmıyorum ben. Ben şimdi Amerika Birleşik Devletleri yönetimini tartışıyorum. Bu kadın, İlham Ahmed, terör örgütü YPG’nin yöneticilerindendir. ABD’de ki, ABD’ye çağrıldığı da söyleniyor. Bir otelde ayak üstü Trump ile konuştular. Aslında Türkiye’nin terör örgütü dediği bir örgütün elebaşı konumundaki kişi Amerika’daydı. Ve Başkan Trump, ki Türkiye’ye güzellemler yapan, ara ara da aba altından sopa gösteren kişi, ayaküstü bu kadınla görüştü. Ve gayrimeşru bir ilişki var.	Şimdi, bugün Zeynep Güranlı, köşesinde bir rapordan bahsediyor. ABD’nin kritik istihbarat kuruluşlarından Ulusal İstihbarat Topluluğu Başkanı Coats imzasıyla Kongre’ye sunulan rapor. Bu raporda, “YPG...”, yani bu kadının üyesi olduğu terör örgütünden bahsediyorum, “YPG PKK’nın Suriye’deki milis gücüdür” diyor. Terör örgütüdür ve işte ABD yönetiminin samimiyetini bu şekilde anlayabilirsiniz. Rusya’ya baktığınızda, orada da PYD’nin bürosu olduğunu görüyorsunuz. Bu da ilginç bir gelişme. Gelişme değil, yıllardır orada zaten. Yani kim kiminle ne yapıyor, kim kiminle müttefik, kim kiminle stratejik ortak, yani anlayabilene aşk olsun. Bir de, yine Zeynep Güranlı bu rapora istinaden, şöyle bir görüş var, “Suriye’nin doğusunu Esad kontrol edecek” diyor, o istihbarat dairesinin Kongre’ye sunduğu raporda, Suriye’nin doğusunun Esad yönetiminin kontrolüne geçeceği tahmini yer alıyor ki, bugün çok enteresan, yabancı bir gazetede, Financel Times’da, Aralık başında biliyorsunuz, Arjantin’de G-20 Toplantısı vardı, ikilinin, yani Putin ve Trump’ın gözlerden uzak bir şekilde, yanlarında tercüman da olmadan, sadece Melania Trump ve bir kişinin daha olduğu söyleniyor, iddia bu tabii, bir araya geldiği ve Fırat’ın doğusuyla ilgili, Suriye’nin kuzeyiyle ilgili bir görüş alışverişinde bulunduğu, hatta onun sonrasında “çekilmenin” (ABD’nin kuvvetlerini Suriye’den çekme kararı) Trump tarafından dile getirildiği söyleniyor. Biz de geçtiğimiz günlerde şöyle bir tahminde bulunmuştuk: ABD ve Rusya’nın arasında gizli bir anlaşmanın olabileceği yönünde... Sanki doğrular nitelikteydi bu istihbarat raporu da. Veya gazetenin haberi de.

Fatih Portakal, ilk haberin anonsuna, “Valla bu ABD yönetimine hiç güven olmaz” sözleriyle girmiştir. Tartışmanın odağında yine Suriye meselesi vardır. ABD’nin Kürt gruplara desteğini

eleştiren Portakal, YPG üst yöneticilerinden İlham Ahmed'in ABD Başkanı Trump ile Washington'daki bir otelde yaptığı görüşmeye dikkat çekerek, ABD ile Suriye'deki Kürt gruplar arasında "gayrimeşru" bir ilişki olduğunu belirtmektedir. Bir Amerikan kuruluşu olan Fox kanalında bu yorumu yapabilmek cesaret işidir.

Portakal, haberin ardından yaptığı yorumda ise daha sert ifadeler kullanmaktadır. ABD'nin kritik istihbarat kuruluşlarından Ulusal İstihbarat Topluluğu Başkanı Coats imzasıyla Amerikan Kongresi'ne sunulan rapora işaret ederek, raporda yer alan "YPG PKK'nın Suriye'deki milis gücüdür" ifadesine gönderme yapmakta; bölgedeki kaosu "...işte ABD yönetiminin samimiyetini bu şekilde anlayabilirsiniz. Rusya'ya baktığınızda, orada da PYD'nin bürosu olduğunu görüyorsunuz. Bu da ilginç bir gelişme. Gelişme değil, yıllardır orada zaten. Yani kim kiminle ne yapıyor, kim kiminle müttefik, kim kiminle stratejik ortak, yani anlayabilene aşk olsun" sözleriyle özetleyerek, esaslı bir çelişkiyi seyirciye sunmaktadır.

30 Ocak 2019 Çarşamba – İkinci Haber

Başlık: Tahliye Edildi

Tablo 8: Tahliye Edildi

Fatih Portakal'ın Anonsu	
Bu arada çok enteresan bir gelişme oldu. Adana'da biliyorsunuz ABD Konsoloslugu var. Ve orada uzun yıllardır çalışan, tercüman olarak görev yapan Hamza Uluçay... 7 Mart 2017'de terör örgütü üyeliğinden, içinde zannedersen PKK da vardı, içinde FETÖ de vardı, bu gözaltına alınmıştı ve iddianame hazırlanmıştı. 15 yıl hapis istemiyle yargılanıyordu. Konsolosluk çalışanına mahkeme 4,5 yıl hapis cezası verdi ve yattığı süreyi göz önüne alarak tahliye kararı verdi. Dış seyahatler yapamazsın, yurtdışına çıkış yasağı koyarak... Ancak birkaç gün sonra, zannedersen Şubat'ın 8'i gibi Amerika'ya bir heyet gidiyor Türkiye'den. Ve bu heyet, acaba, tabii Suriye'nin kuzeyiyle ilgili bir konuşma yapacak, tam öncesinde yine böyle bir tahliyenin olması, ister istemez soru işaretlerini koyuyor insanın kafasına. Ve rahip Brunson'u akla getiriyor. 12 Ekim 2018'de onun da nasıl serbest kaldığını aslında hatırlamakta bir kez daha fayda var.	

Bu haber, sadece ekranın fonundaki plazmaya yansıyan bir fotoğrafla sunulmuş, Fatih Portakal kam-speaker okuyarak haberi vermiştir. Haber ve yorum bu anonsla sınırlıdır. İlk haberde ABD'nin Suriye konusundaki çelişkili tutumuna dikkat çeken Portakal, bu kez de ABD'nin Adana Konsoloslugu'nda tercüman olarak görev yaparken 2 yıl önce tutuklanan Hamza Uluçay'ın tahliye edilmesinin kafalarda oluşturabileceği soru işaretlerini gündeme getirmiştir.

Portakal önce, "7 Mart 2017'de terör örgütü üyeliğinden, içinde zannedersen PKK da vardı, içinde FETÖ de vardı, bu gözaltına alınmıştı ve iddianame hazırlanmıştı. 15 yıl hapis istemiyle yargılanıyordu. Konsolosluk çalışanına mahkeme 4,5 yıl hapis cezası verdi ve yattığı süreyi göz önüne alarak tahliye kararı verdi" diyerek son gelişmeyi özetlemiş, ardından da üstü kapalı şekilde Türk-Amerikan ilişkilerinin yargıya yansıyan boyutuna gönderme yaparak, "Ancak birkaç gün sonra, zannedersen Şubat'ın 8'i gibi Amerika'ya bir heyet gidiyor Türkiye'den. Ve bu heyet, acaba, tabii Suriye'nin kuzeyiyle ilgili bir konuşma yapacak, tam öncesinde yine böyle bir tahliyenin olması, ister istemez soru işaretlerini koyuyor insanın kafasına. Ve rahip Brunson'u akla getiriyor. 12 Ekim

2018’de onun da nasıl serbest kaldığını aslında hatırlamakta bir kez daha fayda var” ifadesini kullanmıştır.

30 Ocak 2019 Çarşamba – Üçüncü Haber

Başlık: 18 Şubat’ta İstifa

Alt Başlık: Yıldırım 18 Şubat’ta Meclis Başkanlığı’nı bırakıyor

Tablo 9: Yıldırım 18 Şubat’ta Meclis Başkanlığı’nı bırakıyor

Fatih Portakal’ın anonsu	Fatih Portakal’ın haber sonrası yorumu
Binali Yıldırım. Biliyorsunuz hukuki olarak yanlış yolda gidiyorlardı, aslına bakacak olursanız. Çünkü kendisi TBMM Başkanı’ydı, aynı zamanda İstanbul için aday gösterilmişti. Ancak Anayasa çok netti. Ve Anayasa diyordu ki, Anayasa kitapçığı, özellikle getirdim buraya. 94. Madde diyordu ki, “İstifa etmek zorunda, eğer siyasi bir faaliyete girecek olursa.” Ve “Hayır” diyorlardı. Ta ki dün kadar. Dün bir programa katıldı. CNN Türk’teki bir program. Buket Aydın’ın programına katıldı. İstifa edeceğinin sinyalini verdi.	Canımı çok sıkıyordu diyor, bizim için konu kapanmıştı diyor Binali Bey. Aslında konunun kapanmadığını anlıyoruz. Peki neden böyle bir adım atma ihtiyacı duydu? O, artık onların kendi aralarındaki herhalde yapmış oldukları, toplum gözündeki duruşları veya ne bileyim yapılmış anketler varsa ondan etkilidir... Anayasa kitapçığı net diyordu çünkü, net. 18 Şubat’ı beklemesine de gerek yok. Aslında adaylığının açıklandığı gün, o gün istifa etmesi gerekiyordu. Ve kızıyor şimdi Binali Bey, “Ya işte ne olacak?” diyor, “Birkaç gün sonra istifa ederiz”, vesaire. Anayasa kitapçığı. Bu kitapçık çok önemli. Bakın, 94. Maddenin o bölümünü de işaretledim. “Siyasi faaliyetlerde bulunamaz” diyor. Ki, Binali Bey gibi bir isim, istifa etmemenin gerekçesi olarak şunu bile 15 gün öncesine kadar, siyasi faaliyet değil ki dedi seçim çalışmaları. Yani şu gün istifa etmesi gerekiyor aslında Anayasa kitapçığına bakıldığında. Yani bunun bir zamanı yok. Girdiniz bu yarışa, istifa etmeniz gerekiyor. 18 Şubat’a kadar, bakın bu davranışınız seçmeniniz gözünde dahi olumsuz algılanabilir. Size en azından bir öneri.

Bu haberde de Fatih Portakal, iktidarın Cumhuriyet İttifakı ile birlikte İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı’na aday gösterdiği TBMM Başkanı Binali Yıldırım’ın, Anayasa’nın 94. Maddesi uyarınca görevinden istifa edeceğini açıkladığını belirterek, Yıldırım’ı istifa etmekte *geç kaldığı* gerekçesiyle eleştirmektedir.

Portakal, “Anayasa kitapçığı net diyordu çünkü, net. 18 Şubat’ı beklemesine de gerek yok. Aslında adaylığının açıklandığı gün, o gün istifa etmesi gerekiyordu. Ve kızıyor şimdi Binali Bey, “Ya işte ne olacak?” diyor, “Birkaç gün sonra istifa ederiz”, vesaire. Anayasa kitapçığı. Bu kitapçık çok önemli. Bakın, 94. Maddenin o bölümünü de işaretledim. “Siyasi faaliyetlerde bulunamaz” diyor. Ki, Binali Bey gibi bir isim, istifa etmemenin gerekçesi olarak şunu bile 15 gün öncesine kadar, siyasi faaliyet değil ki dedi seçim çalışmaları. Yani şu gün istifa etmesi gerekiyor aslında Anayasa kitapçığına bakıldığında. Yani bunun bir zamanı yok. Girdiniz bu yarışa, istifa etmeniz gerekiyor. 18 Şubat’a kadar, bakın bu davranışınız seçmeniniz gözünde dahi olumsuz algılanabilir. Size en azından bir öneri” sözleriyle, yine örtülü biçimde iktidar kanadının yasaları zorladığını ima etmektedir.

Sonuç ve Değerlendirme

Medyanın “Dördüncü Kuvvet” olarak anıldığı günümüzde, milyonlarca kişiye seslenen ana haber bültenlerinin etkisi yadsınamaz. Bu kapsamda, Fox Ana Haber’in tarzı, medya psikolojisinin “algı yönetimi” olarak tanımladığı ve *kitleleri etkisizleştirdiği* öne sürülen sarmalıyla taban tabana zıt bir karakter taşımaktadır.

Fatih Portakal’ın kendine özgü yorumları kuşkusuz ki *öznelliğin* tanımına yakın olarak nitelendirilebilir. Bu, biraz da hangi açıdan bakıldığına bağlı bir durumdur. Öznelliğin kapsadığı boyut sadece tek bir gözü içerseydi, bu tanıma kabul etmek doğru olabilirdi. Ancak Fox Ana Haber’in orijininde alışılmadık bir haber tarzı mevcuttur. Bu orijinin kaynağı da yanıltıcı objektiflik kavramında

vücut bulmaktadır. Fatih Portakal ve Fox Ana Haber'in reyting sıralamasında tüm ana haber bültenlerini geride bırakmasının sırrı da burada yatmaktadır. Hiçbir siyasal/toplumsal baskı grubuna boyun eğmeyen bu habercilik anlayışında, deyim yerindeyse, "Kimseye eyvallah etmeyen" bir altyapının varlığı dikkat çekmektedir.

Bu konum, Türk televizyonculuk tarihi açısından son derece önemli bir süreci tanımlamaktadır. Ana akım medyada tarafsız, doğru ve objektif haberciliğin *son temsilcilerinden* biri sayılabilecek Kanal D Ana Haber'in, kanalın el değiştirmesiyle birlikte Doğan Medya Grubu'ndan Demirören Medya Grubu'na geçmesiyle, haberlerde yanlı objektiflik olgusunu öne çıkaran Fox Ana Haber yarışta tek başına kalmıştır.

Tüm bu handikaplara ve yalnız kalmışlığına rağmen orijinini koruyabilen Fox Haber'in medyadaki diğer ana haber bültenlerini geride bırakması, medyanın *geleceğine* ilişkin olumlu sinyaller vermekte, basın özgürlüğünün toplumda her şeye rağmen *kalıcı* bir ivmeye sahip olduğunu göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Arsan, E. (2008). Medya Gözcüsü. İstanbul: Evrensel Basım Yayın
- Baldini, M.. (2000). İletişim Tarihi. (Çev: Gül Batuş). İstanbul: Avcıol Basım Yayın
- Bourdieu, P. (2007). Televizyon Üzerine. (Çev: Turhan Ilgaz). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
- Dijk, T. A. van. (2005). "Söylemin Yapıları ve İktidarın Yapıları", Medya, İktidar, İdeoloji. (der. ve çev. Mehmet Küçük). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları
- Edgar, A. (1998). "Nesnellik, Yanlılık ve Hakikat". A. Belsey ve R. Chadwick (der), Medya ve Gazetecilikte Etik Sorunlar. (Çev: Nurçay Türkoğlu). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Erdoğan, İ. ve Alemdar, K. (1990). İletişim ve Toplum. Ankara: Bilgi Yayınları.
- Gönenç, Ö. (2018). Medyada Algı Yönetimi. İstanbul: DER Yayınları.
- Güneş, A. (2014). Gündem Belirleme Teorisi Bağlamında 30 Mart 2014 Yerel Seçimlerinin Basında Sunumu: AKP ve CHP Örneği, The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication - TOJDAC April 2014, Volume 4, Issue 2, ss. 1-15.
- Keskin, Z. E. (2004). "Türkiye'de Haber İncelemelerinde van Dijk Yöntemi", Haber, Hakikat ve İktidar İlişkisi (Der. Çiler Dursun). Ankara: Kesit Tanıtım. ss. 391-405.
- Kılıç, D. (2003). "Haber Yapma Sürecinde Haber Editörü ve Editorial Sistem", Kurgu Dergisi, Sayı: 20, ss. 63-74.
- Kim, Y. S., & Kelly, J. D. (2010). "Public reactions toward an ethical dilemma faced by photojournalists: Examining the conflict between acting as a dispassionate observer and acting as a "Good Samaritan". Journalism & Mass Communication Quarterly, 87, 23-40.
- Mothes, C. (2016). "Biased Objectivity: An Experiment on Information Preferences of Journalists and Citizens". Journalism & Mass Communication Quarterly, 94 (4), 1073-1095.
- Oğuz, C. (2018). "İletişimde Yeni Bir Kavram: Medya Psikolojisi". Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi / International Journal of Social Sciences, 2 (12), 87-108. (Yayın No: 4307732)
- Onursoy, S. (2009). "Duyusal Zekâ Boyutunda Yazılı Medyada Görsel Tüketim", İletişim dergisi, Sayı: 10, ss. 123-144, İstanbul: Galatasaray Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayını.
- Tokgöz, O. (2017). Temel Gazetecilik. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

Elektronik Kaynakça

<http://www.dorduncukuvvetmedya.com/medya-arastirmalari/2830-haberin-sosyolojik-boyutu-kamusal-soylemin-uretimi-ve-kamuoyu-olusumu.html>, (Erişim Tarihi: 05.02.2019).